

Zora Beráková

Zimní královna

motto

Historický román

motto

Zora Beráková

ZIMNÍ KRÁLOVNA

Praha 2012

Za pomoc při překladu anglických pramenů děkuji panu univerzitnímu profesoru dr. Františku Čížkovi, DrSc.

© Zora Beráková, 2012

© ČTK (foto), 2012

ISBN 978-80-7246-632-0

I. NIC NEŽ LÁSKA

1

Chodba je prázdná, nikde nikdo, ani krok se neozve. Pouze na vzdáleném konci krátce zařinčely zbraně, za rohem před královskou ložnicí se právě konalo střídání stráží.

Princezna Alžběta v přestrojení za páže se prosmýkla podél zdi až k Jindřichově komnatě, podnos s nápojem držíc před sebou. Neslyšně stiskla kliku a opatrně vstoupila do předpokojce.

Strážný vedle dveří vedoucích do komnaty nemocného korunního prince upřel na vstoupivší pozorný pohled. Alžběta k němu pozvedla podnos s nápojem a hlavou významně pokynula k bratrovým dveřím. Nemluvila, aby se neprozradila, v blízkosti chorého bylo ostatně radno zachovávat ticho.

Strážný několikrát zatukal na dveře. Ty se vzápětí otevřely a v nich se objevila hlava starého lékaře. Na krátkozrakých očích se v matném světle zaleskly skla skřipce. Strážný mlčky ukázal hlavou na páže s podnosem v ruce. Na lékařových bleďých tvářích se objevil úlek.

„Vy, Vaše královská Výsosti?“

Alžběta zahanbeně sklopila oči.

„Chtěla jsem bratrovi donést ovocnou šťávu,“ zašeptala sotva slyšitelně.

„Ale Vaše královská Výsost přece ví, že ke korunnímu princovi nikdo nesmí. Je těžce nemocen,“ namítl lékař tlumeně.

„Jen na malou chvíličku...“ zaprosila Alžběta a do očí jí vstoupily slzy.

Lékař rázně zavrtěl hlavou.

„Choroba je prudce nakažlivá, a proto nebezpečná,“ podotkl přísně. „Nemohu Vaší královské Výsosti povolit návštěvu pacienta, byť by byla sebekratší.“

Slzy z princezniných očí sklouzly na půvabné tváře. Ráda by nemocnému bratrovi vypověděla, jak je šťastná. Byli si s Jindřichem blízcí, se vším se už od útlého dětství svěřovali, neměli před sebou žádné tajnosti. A teď mu nemůže říct, že jí byl představen kurfiřt Fridrich, sličný sedmnáctiletý jinoch, syn Fridricha Falckého a Luisy Juliany z Nassau, sestry Mořice Oranžského.

O ruku dospívající anglické princezny, vyhlášené krasaviče, se ucházela celá řada panovníků, protestantských i katolických, mezi nimi i švédský král Gustav II. Adolf, dcera anglického a skotského krále Jakuba I., vnučka Marie Stuartovny a kmotřenka královny Alžběty Anglické se však zahleděla do vévody falckého z rodu Wittelsbachů, jenž právě přebýval u anglického královského dvora.

Fridrich oslnil londýnský dvůr dokonalým vystupováním, uměleckým vkusem a bezvadnou znalostí francouzštiny. Už jeho předčasně zemřelý otec byl vzdělaný muž, jenž svou sběratelskou vášní vytvořil z falckého hlavního města Heidelbergu významné kulturní středisko.

Jak by půvabnou anglickou princeznu neokouznil sličný falcký vévoda, obdivovaný celým královským dvorem! Od prvního seznámení si spolu rozuměli, měli totožné záliby a zájmy. Láska na první pohled. Možná to bylo tím, že byli stejně staří, Fridrich byl pouze o několik dní mladší než Alžběta.

Alžběta se cítila neskonale šťastná, pocit tak závatného štěstí ve svém krátkém životě ještě nezažila. S tím vším se chtěla svěřit staršímu bratrovi, s nímž prožila idylické dětství v příjemném sídle lorda Harringtona na samotě bývalého opatství Combe ve Warwickshiru. K svému vychovateli cítili oba vřelou přichylnost, a protože Alžběta byla od dětství umělecky nadaná, složila na něj jako dvanáctiletá dlouhou báseň, v níž mu děkovala za dny plné slunce, strávené s bratrem na jeho panství.

Její převlek bratrova lékaře bohužel neoklamal, naivní lest byla odhalena. Nepodařilo se jí už spatřit Jindřicha živého, setkala se až s jeho mrtvým tělem, které přes všechnu vynaloženou péči podlehl zákeřné chorobě.

* * *

Ani smrt korunního prince nesměla oddálit připravovanou svatbu, neboť šlo o sňatek politický. Do mladého Fridricha z rodu Wittelsbachů byly vkládány velké naděje protestantského světa. Byl jedním ze tří protestantských kurfiřtů a Falc byla nejvýznamnějším členem protestantské Unie.

O Vánocích roku 1612 se Alžběta s Fridrichem zasnoubili a 13. února následujícího roku se konala svatba. Iniciátorem sňatku byl zejména falcký politik, kníže Kristián z Anhaltu, vůdčí duch protestantské Unie, který hledal spojení především v Anglii a v Nizozemí.

Svatební veselí propuklo dlouho před obřadem. Oslava se vyznačovala nevídanou nádherou. Londýnem táhly maškarní průvody, konaly se koňské dostihy a ohňostroje. Nechyběly ani závody ušlechtilých chrtů a soutěže mezi tureckými a křesťanskými loděmi. Jeden z okázalých maškarních průvodů uspořádal na počest snoubenců i věhlasný filozof, právník a státník, lord Francis Bacon, pasovaný králem Jakubem I. na rytíře.

Počátek sedmnáctého století byl v Anglii zlatou dobou divadla a divadelní představení nesmělo chybět ani při slavné svatbě královské dcery, zvané současníky „perla Británie“. Hrál se tehdy Shakespearova *Zimní pohádka* a na oslavu Alžbětiny svatby prý byla napsána i svatební scéna z Shakespearovy *Bouře*.

Předlohou *Zimní pohádky* byla novela spisovatele Roberta Greena *Pandosto aneb Triumf času*, v níž autor z neznalosti umístil Čechy na mořský břeh. Jeho omyl ponechal ve své hře i slavný dramatik. Nikdo z účastníků královské svatby tehdy nemohl tušit, že novomanželé usednou za šest let na český trůn.

* * *

Nevěsta byla oslňující v bílých atlasových šatech protkávaných stříbrem a se zlatou korunkou ve vlasech, kterou neodložila ani při hostině. Byla přece rodu královského. I ženich měl na sobě bílý atlasový oblek, protkávaný stříbrem a lemovaný

hermelínem. Na hlavě měl klobouk s vlajícími péry. Kouzelný princ z pohádky.

Scházela mu však výbojnost, byl spíše plachý. Dokud trval bohatý hodokvas, hýřil duchaplností a bavil hosty vyprávěním vtipných historek, když se ale novomanželé ocitli sami v zešeřelé ložnici, osvětlené pouze tříramenným svícnem, veselost z něho rázem spadla.

Alžběta odmítla v předpokoji služby komorné na přestrojení do nočního šatu a vstoupila s manželem do ložnice ve svatební nádheře. Nemohla se už dočkat, až ji Fridrich začne sám svlékat, až se jeho ruce dotknou její pokožky. Kolikrát o tom četla v galantních románech a pokaždé ji to příjemně vzrušovalo. Nechtěla se o tu rozkoš nechat připravit.

Avšak manžel se jí bál dotknout, netroufal si uvést ji do svatebního lože. Byl ještě mladý a nezkušený. Oba byli mladí a nezkušení, bylo jim pouhých sedmnáct let. Rozpačitě stáli proti sobě a usilovně přemítali, co počít. Bylo na novomanželovi, aby situaci rozřešil, on se však k tomu neměl. Východisko z trapných rozpaků našla Alžběta.

„Já si půjdu lehnout,“ špitla rozechvěle.

„Já...“ rovněž šeptem prohlásil Fridrich, „chvilku posečkám. Nechce se mi ještě spát.“

To se Alžbětě nelíbilo, nesplňovalo to její představy, snila o něčem docela jiném. Ujala se proto sama iniciativy.

„Guvernantka mi prozradila, že ženich musí nevěstě rozeznout živůtek a pomáhat jí s odstrojováním. Vy jste o tom neslyšel?“

Na Fridrichových hladkých tvářích se objevil sytý ruměnc.

„Mně můj zpovědník říkal něco jiného,“ přiznal se stísněně.

„A smím vědět, co to bylo?“

Fridrich zaraženě mlčel.

„Jsme teď manželé,“ nepřestávala Alžběta, „a jako manželé nesmíme mít jeden před druhým žádné tajemství, jak praví bible.“

Novomanžel chvíli otálel s odpovědí. Cítil na sobě Alžbětin pohled, nedočkavý, vyzývavý.

„Mně můj zpovědník říkal, že z vás musím...“ Zajíkl se a teprve po chvíli dokončil: „Že z vás musím učinit... svou ženu.“

Alžběta k němu přistoupila tak blízko, že cítil její vzrušený dech. Slabě se chvěla, v očích jí však doutnala jiskra odhodlání.

„Když vám to váš zpovědník říkal, tak to jistě bude pravda.“
Fridrich beze slova přisvědčil.

„Ale na to musíme tam,“ pokynula hlavou k rozestlanému manželskému loži.

Nesměle ji uchopil za ruku. Lože bylo pokryto bílým šeríkem a mimózou, vůně jejich květů se dráždivě vznášela ve vzduchu. Ruku v ruce se k němu blížili. Fridrich se plaše dotkl její nabírané sukně.

„Napřed živůtek,“ upozornila ho Alžběta.

Neobratně se potýkal s háčky svatebních šatů, bál se, aby tu nádheru nepoškodil. Alžběta se k němu připojila, ale místo pomoci všechny háčky ještě více zapletla. Neúspěch vzrušoval, mladá vášeň, o níž zatím pouze slyšeli a četli, se v jejich nezkušených tělech začala rychle probouzet.

„Roztrhněte to!“ netrpělivě zvolala Alžběta. „Stejně už ty šaty nebudu potřebovat.“

Okamžitě ji poslechl, jako by na její pokyn čekal. Jeho pohyb byl tak prudký, že roztrhl i spodní prádlo a obnažil panenská ňadra, malá, pevná a bílá jako květy šeríku, do nichž Alžbětu položil. Dychtivě do jejích ňader zabořil ústa a od té chvíle už věděl, jak si má počínat.

Překotně odstranil zbytek svatebních šatů, strhal z mladého těla všechno prádlo, smetl je spolu s pomačkanými květy z lože a učinil z Alžběty svou ženu, jak to žádá bible.

* * *

Tisícové davy slzely, když novomanželé nastupovali dvacátého dubna na palubu lodi, která je měla dopravit k nizozemským břehům. V Nizozemí uvítali mladý pár se srdečnou okázalostí a na jeho počest uspořádali nejrůznější slavnosti, jako závody ušlechtilých chrtů, koňské dostihy i rytířská klání. Při slavnostech nechyběla bohatá květinová výzdoba, z různobarevných tulipánů složili dokonce falcký knížecí znak.

Alžběta byla okouzlena upřímnou srdečností hostitelů a nádherou, kterou je obklopili. Největší překvapení jí však přinesla cesta Německem. Přepychové lodi, na nichž se plavili po Rýnu do Falce, měly místo malých kajut nádherně zařízené pokoje, připomínající královské komnaty.

Novomanželka žila jako v pohádkovém snu, obklopena mužovým obdivem a vášnivými projevy jeho lásky. V milování se přes svou nezkušenost hned napoprvé shodli a oba uvěřili, že jejich láska bude věčná.

Ve falckém hlavním městě Heidelbergu dal Fridrich milované manželce vystavět nové sídlo Elisabethbau jako nesmrtelný pomník lásky, na jehož kamenné bráně se skvěl latinský nápis *Fredericus V. Elisabethae Coniugi Carissimae*.

Ve Falci prožili manželé šest šťastných let, naplněných vášnivým milováním. Pro oba to byla první láska, brali se, jakmile vyklouzli z dětských střevíčků, a vzácně si porozuměli.

Za těch šest let poznala Alžběta i mateřskou rozkoš. Porodila tři děti, syny Jindřicha Fridricha a Karla Ludvíka a dce-

ru Alžbětu. Cítila se na vrcholu lidského štěstí, měla všechno, po čem toužila, milujícího manžela, tři krásné zdravé děti a nekonečné bohatství, hmotné i kulturní, neboť byla obklopena uměleckými předměty, jichž byl Fridrich, stejně jako jeho zemřelý otec, náruživým sběratelem. Co si mohla přát víc?

Omnia vincit amor, et nos caedamus amori, opakovali si často se zamilovaným Fridrichem verše starořímského básníka Vergilia. Ano, láska vítězí nade vším, i oni jí podlehli.

2

V českém království v srdci Evropy, jemuž vládl Habsburk Matyáš, bylo stále neklidněji. Správu země, kde žilo devět protestantů na jednoho katolíka, měli v rukou převážně katoličtí úředníci. Ti čím dál horlivěji stranili katolické menšině protežované Habsburky a vyvolávali ve společnosti stále se stupňující napětí.

Lidé, kteří se spolu ještě před několika měsíci bez ohledu na své náboženské vyznání bezstarostně bavili, si začali nedůvěřovat a jeden druhému se vyhýbali. Přibývalo pohrůžek a pro smířlivě smýšlející šlechtice bylo v Čechách čím dál dusněji. Atmosféra nedůvěry den ze dne rostla, množily se intriky a podrážděné výpady.

Důvěra v Majestát, který protestantům roku 1609 vydal Rudolf II. na ochranu jejich náboženských práv, byla otřesena. Katolíci rozhlašovali, že je neplatný, protože si ho české stavy na Rudolfovi vynutily násilím.

Samospráva pražských měst byla okleštěna instrukcí, která je dávala cele do moci královských rychtářů, byla zavedena cenzura, knihy musely být nejprve předkládány královské

kanceláři ke schválení, vyslanci obce broumovské, jež se zdráhala vydat klíče k svému protestantskému kostelu katolickému opatovi broumovskému, byli uvězněni.

Přibývalo konfliktů s královskými úředníky, kteří soustavně přezírali zemské a stavovské svobody a byli čím dál opovážlivější. Až konečně došlo k výbuchu, který vyvolal starý spor o protestantské kostely v Broumově a v Hrobě. Pražský arcibiskup rozkázal, aby hrobský kostel, vybudovaný vlastním nákladem místních měšťanů protestantského vyznání, byl zbořen.

Rozbořením hrobského kostela byly rozmetány poslední naděje na jakékoliv přijatelné dohody s vládnoucími katolíky. Mezi českými stavy se začalo hovořit o ozbrojeném povstání jako o nejzazším prostředku k nápravě, jestliže král Matyáš nevede všechna dosavadní porušení stavovských práv na pravou míru.

* * *

Plukovník Jindřich Matyáš hrabě z Thurnu, nejvyšší velitel stavovského vojska, se nedočkavě dotýká jílce svého meče. Jako jeden z třiceti defenzorů, obránců víry, jejichž volbu povolil Majestát císaře Rudolfa II., má povinnost střežit práva vyznavačů evangelického náboženství.

„Přejít bez odporu poslední provokaci katolíků v Broumově a v Hrobě, mlčet k věznění neposlušných protestantů, by znamenalo přiznat se k slabosti hraničící s bezmocností.“

A tak svolávají defenzoři na 5. března roku 1618 sjezd evangelických zástupců, po šesti z každého kraje, na sněmování do pražského Karolina.

Protestanti se sjeli téměř v plném počtu, takže jednání

bude právoplatné. Král Matyáš poslal shromážděným z Vídně rozhořčený list.

Sjezd je namířen proti nám, císařské Milosti, neboť stavové se zastávají neposlušných evangeliků z Broumova a z Hrobu. Jejich pře je opovážlivá a nespravedlivá a byla již rozřešena královským rozhodnutím v souladu s platnými zákony. Toto jejich sněmování je protiprávní, a proto neplatné. Jedině král má právo svolávat sněmy.

Protestantští stavové však přesto pokračují v jednání. Poslali místodržícím na Pražský hrad spis, v němž žádají propuštění uvězněných Broumovských a zachování náboženské svobody v duchu Rudolfova Majestátu. Když místodržící jejich požadavky odmítli, sestavili list císaři se stejným obsahem a odložili sjezd na pondělí jedenadvacátého května.

* * *

V neděli před sjezdem byl na pokyn defenzorů z kazatelů všech utrakvistických a luteránských kostelů předčítán veřejný list ke všemu lidu pražskému, v němž se vysvětloval dosavadní postup českých stavů a křesťané byli vybízeni, aby vroucími modlitbami orodovali u Pánaboha za zdárný výsledek stavovského počínání.

Po mši se lidé v hojném počtu hrnuli z kostela do slunného jarního dne. Byli vzrušení a zvědaví. Něco visí ve vzduchu, něco nesmírně důležitého, co bude mít dopad na jejich životy. Budoucnost je nejistá, je přímo hmatatelně cítit napětí. Nic se ještě neděje, ale něco závažného se čeká. Zítří... pozítří... možná o něco později...

Rozsáhlé prostranství před kostelem svatého Havla je rozděleno po celé délce od Uhelného trhu až ke kostelu stavením, v němž jsou umístěny krámky pláteníků, kožešníků, soukeníků a jiných obchodníků. Vytvořily se tak dva samostatné celky, Uhelná ulice a Vaječný trh. Je to jedna z nejživějších částí města, kde vládne ruch procházejících lidí a ozývá se hlasité dohadování trhovců a bujarý pokřik studentů.

Tady se zítra bude konat ta významná událost, sjezd protestantských stavů, který možná rozhodne o mnoha dosud nevyřešených záležitostech.

* * *

Onoho květnového pondělka se na prostranství kolem staroslavného Karolina shromáždily zástupy zvědavců. Když se Železnou ulicí blížil hrabě Jindřich Matyáš z Thurnu v doprovodu faráře od svatého Mikuláše, dav vzrušeně zahučel a uctivě se rozestoupil.

Po chvíli se začali trousit další účastníci, mladý Albrecht Jan Smiřický, Václav Budovec z Budova se synem Adamem a za nimi Václav Vilém z Roupova s plukovníkem Linhartem Colonou z Felsu.

Staříčkový pan Kašpar Kaplíř ze Sulevic, celý v černém po nedávném úmrtí manželky, se jednou rukou opíral o hůl a druhou o rameno svého služebníka a děkoval na pozdravy pouze kývnutím hlavy.

Po něm procházeli vraty Karolina další účastníci sjezdu, hrabě Ondřej Šlik, Vilém z Lobkovic, Oldřich Vchynský, Bohuslav z Michalovic a učený pan Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic, který teprve před několika měsíci přestoupil od katolictví k víře podobojí, a po nich celá řada panstva a delegátů českých měst.

Okna Karolina jsou v teplém květnovém dnu dokořán a na ulici z nich zaznívají slova společné modlitby, již byl sjezd zahájen. Lidé smekají birýtky, klobouky a čepice a zbožně se křížují. Náhle si houstnoucím davem spěšně razí cestu úřední sluha a za ním drobný muž, ustrojený po šlechticku, s šavlí po boku.

„Hola, sousedé!“ zvolá kdosi ze zástupu čumilů, „viděli jste? To byl přece Fabricius.“

„Jaký Fabricius?“ diví se okolostojící.

„No přece písař z místodržitelské kanceláře nahoře na Hradě.“

„Co ten tu chce?“ krouťí hlavami lidé.

„Všichni v kanceláři na Hradě jsou katolíci, to ví každý.“

„Nic kalého z něho nekouká.“

„Bodejť, pánům místodržícím sjezd protestantů zřejmě nevoní.“

Kancelářský písař Filip Fabricius vrazil do zasedací místnosti a okamžitě se žene na pódium.

„Vaše Milosti, ctihodní stavové!“ zvolá zbytečně hlasitě.

„Páni královští místodržící právě obdrželi z Vídně od císařského dvora zvláštní spěšný přípis, s nímž by rádi seznámili ctěné zástupce protestantských stavů.“

V zasedací síni se rozhostilo vyčkávavé ticho. Fabricius se rozhlédl po shromážděných.

„Račte si ze svého středu zvolit delegaci, která od pánů místodržících vyzvedne právě došlé poselství Jeho císařské Milosti.“

Ve ztichlém sále nastalo oživení. Matyáš začíná vyjednávat, to je dobré znamení. Bez zbytečných průtahů zvolili delegaci, Jindřicha Matyáše z Thurnu, Václava Viléma z Roupova a Viléma z Lobkovic.

Většina shromážděných však nemá trpělivost čekat na jejich návrat, hromadně se připojují ke zvoleným delegátům. Vrata koleje se rozlétna dokořán, všichni účastníci sjezdu se vyhrnuli na ulici.

„Na Hrad!“ vykřikl kdosi.

„Na Hrad!“ opakoval zástup zvědavců zevlujících před Karolinem a hromadně se přidružil k účastníkům sjezdu. „Na Hrad!“

Prošli Železnou ulicí na Staroměstské náměstí, kde se k nim připojily další zástupy Pražanů, dobývající se předtím do uzamčené brány radnice.

„Rychtář a ostatní katolické šelmy se tam domlouvají proti pánům podobojí!“

„Ale pánové podobojí zrovna táhnou na Hrad.“

„Na Hrad?“

„Tam se proti nim kuje něco důležitějšího nežli tady na radnici.“

„Tak my se připojíme,“ rozhodnou se obléhatelé radnice. „Hola, sousedé, na Hrad!“

* * *

Mnohohlavý zástup dorazil na Malostranský rynek a strmou ulicí stoupá k Pražskému hradu. Dřevěný most se doslova prohýbá pod nárazy spěchajících lidských nohou, bušení prken, hukot hlasů a blížící se výkřiky doléhají až do otevřených oken zemské kanceláře.

Slavata přiskočil k oknu.

„Už přicházejí. A jsou jich celé zástupy, nejenom delegace.“

„Měli bychom kancelář opustit, dříve než...“ hlesl pobledlý Martinic.

„To je nemožné,“ namítl nejvyšší purkrabí. „Sami jsme je pozvali, aby si přišli vyslechnout poselství Jeho Milosti císaře.“

„Ale pozvali jsme delegaci,“ nevzdává se Martinic, „ne celou Prahu.“

„Což zavřít brány?“ navrhně Slavata.

Bylo už pozdě. Vyslanci stavů vnikli do Hradu s celým zástupem lidstva, který zaplnil chodbu před místodržitelenskou kanceláří i hradní nádvoří. Zvolení delegáti vstoupili do kanceláře.

Nejvyšší purkrabí jim napřed zdvořile poděkoval, že vyhověli jeho pozvání, a dal jim přečíst císařův přípis. Oproti prvnímu listu byl umírněný, Matyáš ovšem dál trval na svém původním rozkazu, aby sjezd až do císařova příštího rozhodnutí zasedání přerušil.

Delegáti protestantských stavů si vyžádali opis panovníkova listu a slíbili, že na něj co nejdříve odpovědí.

„Přerušit zasedání sněmu!“ zlostně se rozkřikl Thurn, když opustili zemskou kancelář.

„To by se jim hodilo, pánům místodržícím!“ připojily se k němu rozhořčené hlasy ze zástupu.

„Ještě víc přišlápnout naše práva!“

„Stejně je to zase finta, známe je přece.“

„Bodejt, máme už nad hlavu všelijakých slibů!“

Výkřiky rozhořčení a zloby se množí a sílí, až se nakonec slíjí v jednu společnou odpověď.

„V jednání na sněmu budeme pokračovat. Hned zítra!“

* * *

V úterý 22. května 1618 přečetli ve sněmovní síni Matyášův list. Jeho znění všechny přítomné neobyčejně pobouřilo.

„Dost už bylo papírování!“

„Žádné další rezoluce!“

„Je třeba jednat!“

Jindřich Matyáš Thurn rázně praštil pěstí do stolu.

„Musíme se rozhodnout pro nějaký čin, takový, jaký způsobí roztržku mezi katolickými Habsburky a evangelickými stavy. Nesmíme už dál sedět s rukama v klíně, musíme zaútočit!“

„Všechno, co je namířeno proti stavům, prochází rukama místodržících,“ prohlásil Colona z Felsu. „A oba místodržící, Slavata i Martinic, jsou nesmiřitelní nepřátelé evangelické církve.“

„Místodržící zesílili hradní stráž,“ upozornil shromáždění Václav Budovec z Budova. „Vedle halaparten je vybavili i ručnicemi.“

„Zbabělci!“ rozhořčeně vykřikl pan Václav Vilém z Roupova. „Očekávají naši delegaci s odpovědí na Matyášův list, tak se náležitě vyzbrojili.“

Hrabě Colona z Felsu vstal v celé své hřmotné výši.

„Chystají nám věru přátelské uvítání. Nezbyvá nám, než abychom se zítra ráno vypravili na Hrad v plné zbroji.“

„A v co největším počtu!“ ozvalo se z pléna.

„Místodržící musí být odstraněni!“

* * *

Navečer svolali Jindřich Matyáš z Thurnu, Linhart Colona z Felsu a Václav Vilém z Roupova užší schůzku do malostranského paláce mladého Albrechta Jana Smiřického, aby se dohodli na způsobu, jak dál postupovat proti místodržícím.

Dostavili se všichni pozvaní. Husté záclony ve věžní komnatě jsou spuštěny, trojramenný lustr s patnácti svíčkami ji oza-

řuje mihotavým svitem. V čele velkého dubového stolu sedí pan Václav Budovec z Budova, vedle něho Václav Vilém z Roupova, Linhart Colona z Felsu a Oldřich Vchynský.

Jindřich Matyáš z Thurnu, jenž právě přišel, si odložil svůj plášť, klobouk a kord a obrátil se na Budovce, jenž patřil k umírněným.

„Děkuji vám, že jste přišel, ctěný pane. Nuže, jak jste se rozhodl? Půjdete s námi, nebo s císařem?“

„Domníval jsem se, že se napřed poradíme,“ odpověděl Budovec.

„Po všem, co se přihodilo, nám už na porady nezbývá čas. Musíme jednat. Do Prahy dorazil posel falckého kurfiřta Fridricha a zavítá do našeho středu, aby nám vyřídil vzkaz od svého pána.“

Mezi přítomnými to zašumělo překvapením.

„Já už ten vzkaz znám,“ pokračoval Thurn. „Kurfiřt jde s námi, pánové. Na jeho pomoc můžeme tedy v každém případě spoléhat.“

„To je znamenitá zpráva,“ zaradoval se Oldřich Vchynský. „Po našem boku bude v tom případě stát i Unie německých protestantských knížat, vždyť Fridrich Falcký je předsedou Unie.“

„A navíc je zetěm anglického krále, nejmocnějšího panovníka na světě,“ dodal Thurn. „Pomoc nám slibují i vévoda savojský a Benátská republika. Co nám tedy brání rozhodnout se pro rázný postup?“

Budovec si položil pravici na srdce.

„Naše svědomí.“

„Mé svědomí je klidné,“ odsekl mu Thurn.

„Moje rovněž,“ připojil se k němu Colona.

„Ale naše nikoliv,“ namítl Budovec. „Násilí není řešení.“

„Souhlasím s bratrem Budovcem,“ ozval se Václav Vilém z Roupova, který rovněž patřil k umírněným. „Nejsme ještě dostatečně připraveni, abychom se rozhodli pro rebelii. Vy navrhujete vzpouru proti zákonnému králi, který doposud žije.“

Colona se posupně zachechtal.

„Nemůžeme za to, že Matyáš pořád ne a ne umřít.“

„V neděli přijel do Prahy císařův zvláštní posel,“ znovu se ujal slova Jindřich Matyáš z Thurnu. „Ten se má ujmout velení nad celou vojenskou hotovostí země. Jestliže k tomu skutečně dojde, budu v dohledné době uvězněn nejen já s Colonou jako důstojníci, ale i vy, Budovče, jakož i Roupov, Vchynský a všichni ostatní odpůrci císařství. A mám-li volit mezi dvěma zradami, pánové, zradím raději krále, než abych zradil vlast.“

„V tom s vámi souhlasíme, hrabě,“ přisvědčil Václav Vilém z Roupova. „Vy ovšem pokládáte za zradu pouhou opatrnost.“

„Vzpoua se dá jen tehdy považovat za záslužný čin, jestliže se podaří,“ připojil se k němu Budovec. „My všichni Matyášova nástupce Ferdinanda Štýrského nenávidíme stejně jako vy, avšak zároveň milujeme svou zemi, odpusťte, snad více nežli vy, Thurne, protože to je naše vlast, na rozdíl od vás.“

Na tvářích Jindřicha Matyáše z Thurnu se objevily rudé skvrny, chvíli zápasil s návalem hněvu, než byl schopen dalšího slova.

„Vaše výtka není na místě,“ promluvil, když se konečně uklidnil. „I já se pokládám za syna této země, která se mi stala druhou vlastí. Moje matka byla Češka, ale záhy zemřela a já byl vychován v cizině. To je důvod, proč nedostatečně ovládám český jazyk. Avšak miluji tuto zemi a můj syn je českou matkou vychováván česky, cítí se Čechem, slouží v českém stavovském vojsku a česká země je jeho vlast, kterou je odhodlán hájit se zbraní v ruce.“

Po jeho obhajobě se ve věžní komnatě rozhostilo hluboké ticho, které se odvážil porušit teprve Oldřich Vchynský.

„Ujišťuji vás, pane hrabě, že pánu z Budova nepřišlo ani na mysl pochybovat o vašem vlastenectví.“

Ta slova Jindřicha Matyáše z Thurnu očividně usmířila.

„Stavové čekají na naše pokyny,“ promluvil už vyrovnaným hlasem. „Musíme jim oznámit, jak budeme zítra jednat s místodržícími.“

„Všichni přece víme, kdo napsal poslední královskou odpověď,“ připojil se k němu Colona.

„Slavata a Martinic!“ prudce ho přerušil Vchynský. „Měli bychom jim to zítra připomenout.“ Pohybem ruky naznačil bodnutí.

„Tak tedy dohodnuto,“ znovu promluvil Thurn. „Nesmíme zrádce nechat naživu, aby dál kuli proti stavům pikle.“

„Nejlíp bude provrtat jim kulkou břicha!“ s ohnivým zápallem zvolal Oldřich Vchynský.

„Meč je diskrétnější, nenadělá tolik rámusu,“ opravil ho Thurn. „Meč je jistota.“

Budovec zděšeně zvedl obě ruce.

„Probůh, jen žádnou krev!“

„Bude to krev zrádců,“ připomněl mu Thurn.

„Nikoho nelze trestat bez předchozího rozsudku,“ namítl Budovec, vzdělaný právník.

„Soud vykonáme na místě,“ odbyl ho Colona.

„Vy, Colono, a hrabě z Thurnu jste vojáci,“ namítl Budovec.

„A vy jste slaboch!“ vmetl mu do tváře Thurn.

Budovec rozvážně zavrtěl hlavou.

„Nikoliv, jsem křesťan.“

Už se zdálo, že rokování mužů tak rozdílných názorů a zásad nedospěje k cíli. Když však byla debata nejostřejší, vstou-

pil do věžní komnaty tajný posel se zprávou od kurfiřta falckého Fridricha V.

Jindřich Matyáš z Thurnu nedočkavě rozlomil pečeť a přečetl zprávu nahlas:

„Spoléhejte na mne, ať se stane cokoliv. Váš Fridrich.“

Obličej, zrůzněné vleklou hádkou, se rozjasnil.

„Ať žije Fridrich Falcký!“ nadšeně vykřikl Thurn.

Všichni rázem povstali.

„Ať žije!“

„Smrt zrádcům!“

„Ať žije příští český král Fridrich Falcký!“ znovu zvolal Thurn.

Potom se obrátil k Budovcovi a podáváje mu pravici, otázel se ho: „A co na to řeknete vy, bratře Václave?“

Budovec se podávané ruky chopil a odpověděl s neskrývaným dojetím:

„Děj se vůle boží.“

3

Slunce se vyhouplo z mraků, které je dosud zastíraly, a štědře rozhazuje hřejivé paprsky na město, žijící svým každodenním životem. Na tržištích kypí obvyklý ruch, vparáděné měšťky se služkami obcházejí krámky se zbožím a snaží se co nejvýhodněji nakoupit. Děvečky a chasníci s putnami na zádech spěchají ke kašnám pro vodu. Putyky a herberky otvírají zabeďněná okna a dveře, co nevidět začnou šrotěři rozvážet sudy s pivem.

Je středa 23. května 1618, devět hodin ráno. Vlídny májový den jako každý jiný, a přece ne. Úzkou ulicí, strmě stoupající z Malostranského rynku ke Královskému hradu, se valí hustý

zástup. Páni a rytíři na koních s kordy po boku a s bambitkami v sedlových futrálech, štolbové a sluhové pěšky s nabitými mušketami přes rameno.

Z oken kamenných domů úzkostlivě vyhlížejí obyvatelé, napínají uši, aby se dozvěděli, o čem se ve valícím se zástupu hovoří, avšak je slyšet jen dusot kopyt, dopady lidských nohou, cinkot postrojů a hlasité odfrkování koní.

V čele jede Jindřich Matyáš hrabě z Thurnu, hrdý na nedohledný zástup za sebou, jehož konec se ztrácí ve stínu kamenných domů, zástup odhodlaný vzít svůj osud pevně do vlastních rukou. Dusot koňských kopyt a těžké lidské kroky na prknech dřevěného mostu, vedoucího k Pražskému hradu, jako by věstil důležitou událost.

Stráže v hradební bráně znehybněly, strnulé tváře zkřivila pitvorná grimasa, paží se zmocnila křeč, neodvažují se zkřížit halapartny před blížícím se zlověstným zástupem. Ozbrojení jezdci bez překážek vjíždějí do nádvoří. Za nimi se valí pěšáci a zvědavci, kteří se k průvodu připojili cestou.

Královští místodržící na příchod stavovských zástupců čekali. Když spatřili mnohohlavý dav, pochopili, že většina se nahrne do jejich kanceláře a na poslední chvíli poručili sluhům odsunout nábytek do jednoho kouta, aby v místnosti bylo co nejméně místa.

Z deseti královských místodržících jsou přítomni jen čtyři, nejvyšší purkrabí pan Adam hrabě ze Šternberka, převor maltézského řádu Děpolt kníže z Lobkovic, Jaroslav Bořita z Martinic a Vilém Slavata z Chlumu a Košumberka.

V několika minutách se kancelář zaplnila. Kdo se nevešel dovnitř, tísnil se v chodbě, hustý dav přešlapuje na hradním nádvoří. Zavládlo napjaté ticho, zástup lidí vyčkává. V jeho popředí stojí Jindřich Matyáš z Thurnu, Václav Vilém z Roupova,

Pavel Kaplíř ze Sulevic, Vilém z Lobkovic, mladý Albrecht Jan Smiřický a hrabě Šlik. Chvíli všichni pozorují pobledlé tváře místodržících, potom jeden po druhém začnou chrlit svá obvinění.

„Jak to, že páni královští místodržící nedokázali zabránit, aby evangelická církev byla v Českém království utiskována?“

„Protože nechtěli!“ ozvalo se z davu.

„Sami se na svých statcích přičiňovali o útisk protestantů, papeženci!“

„Prohlašovali Rudolfovi Majestát za neplatný, veřejně ho zlehčovali a hanobili!“

„Nechť se zde přítomní pánové místodržící bez vytáček přiznají,“ ujal se slova Jindřich Matyáš Thurn, „kdo z nich tak horlivě a vytrvale nabádal císaře a krále Matyáše, aby zamítl spravedlivé a oprávněné požadavky evangelických stavů na náboženskou svobodu, kterou jim zaručoval Rudolfovi Majestát?“

Místodržící před sebe napřáhli paže, jako by čekali útok.

„Ne-ne-ne!“ brání se jeden přes druhého, „z nás nikdo! To všechno úředníci od vídeňského dvora.“

„My s tím nemáme nic společného,“ dušuje se Martinic.

„Nejsme zde všichni, milostiví pánové,“ upozorňuje žalobce Slavata. „Poskytněte nám laskavě lhůtu, ať se můžeme poradit s ostatními, co tu dnes nejsou.“

„Nutně potřebujeme nějaký čas k podrobnému prostudování rezoluce evangelických stavů...“

Albrecht Jan Smiřický si maně vzpomene na včerejší schůzku ve svém domě. Kolik vzbudila dobrých předsevzetí a nadějí! Nakonec po příchodu rychlého posla z Falce se všichni sjednotili na společném rozhodnutí, že nad provinilci proběhne soud na místě. Nemohou nyní přistoupit na pochybný kompromis, nesmějí v rozhodujícím okamžiku slabošsky couvnout.

„Nevěřte jim!“ vykřikne, aby zabránil navrhovaným odkladům. „Chtějí se jenom vykrotit. Je to jezuitské chytráctví!“

V odpověď na jeho slova se ozve velebný hlas Václava Budovce z Budova.

„Dokud toto království spravovali naši otcové a dědové, probíhalo všechno podle práva. Ale pak se na vedoucí místa protlačili odchovanci jezuitů, a rázem se právo obrací v bezpráví a pravda v lež.“

„Je všeobecně známo, že především Martinic a Slavata bránili tomu, aby Majestát byl zahrnut do práv a svobod, potvrzovaných králem při jeho korunovaci,“ nezapomněl poznamenat Jindřich Matyáš z Thurnu. „Je třeba připomenout, co při té příležitosti prohlásil pan Václav Budovec z Budova. Pan Budovec bude zajisté tak laskav a svá tehdejší slova zopakuje.“

Oslovený Budovec se protlačil do první řady, aby ho bylo lépe slyšet.

„Řekl jsem tenkrát,“ promluvil co nejhlasitěji, „že kdyby došlo k porušení Rudolfova Majestátu, stane se tak jedině přičiněním těchto dvou pánů.“ Ukázal prstem na Slavatu a na Martinice. „Pak nám nic nesmí překážet, abychom se zastali našich práv proti všem rušitelům až do jejich nejkrajnějšího přemožení.“

„V dodatcích k Majestátu je jeho porušení kvalifikováno jako vlastizrada,“ připojil se k Thurnovi hrabě Šlik a varovně zvedl ruku. „Kdokolivěk by budoucně při tom porovnání státi nemínil či rušiti je chtěl, aby jej z okna vyhodili.“

Jeho prorocké gesto vyprovokovalo dosud mlčícího Oldřicha Vchynského.

„Cožpak nejsou protestanti přímými potomky husitů, kteří se dokázali se svými protivníky právě tímto způsobem rázně vypořádat?“

„A proto je třeba oba jmenované prohlásit nejen za rušitele Rudolfova Majestátu, nýbrž i za nesmiřitelné nepřátele nás stavů, všeho obecně dobrého a prospěšného a vůbec za odbojníky Českého království,“ se zanícením zvolal Albrecht Jan Smiřický.

To byl rozsudek, po němž musí bezpodmínečně následovat nejvyšší trest. A souhlasné výkřiky z místodržitelské kanceláře společně s odezvou z chodeb vyřčený ortel potvrdily.

Místodržící se třesou po celém těle.

„Milost...! Mějte slitování, urození pánové!“ škemrá Martinic.

„Všichni jsme přece křesťané...“ snaží se soudce obměkčit Slavata.

Thurn s Colonou z Felsu přistoupili k maltézskému převorovi Děpoltu z Lobkovic a k nejvyššímu purkrabímu Adamovi ze Šternberka a vyvádějí je z místodržitelské kanceláře.

„Buďte bez obav, Milosti, vám se nic nestane. Z vás dvou se nikdo proti evangelickým stavům neprovinil.“

Oba starci jdou pomalu, co noha nohu mine, váhavě se ohlížejí za sebe.

„Račte, urození pánové, propustit i zbývající místodržící,“ pokoušejí se orodovat za Slavatu a Martinice.

Slavata s Martinicem se ustrašeně tisknou k sobě, z úst oněmělých hrůzou se dere hlasitý dech. Proti nim stojí hrozivý zástup v čele s vysokými důstojníky, ověšenými zbraněmi. Rozhostilo se hrobové ticho.

Náhle se od hustého zástupu oddělí neznámý muž stojící těsně na kraji, přiskočí k jednomu ze tří oken, vyhákne závory a otevře okno dokořán. Jeho konání zapůsobí jako povel k útoku.

Vilém Lobkovic sevře Martinicovi ruce za zády a za přispě-

ní Oldřicha Vchynského a Pavla Kaplíře ho vlečou k otevřenému oknu. Martinic se vzpírá, snaží se vymanit a žádá zpovědníka.

Hned nato přiskočí Thurn k Slavatovi a zkroutí mu obě paže, zatímco Lobkovic se svými pomocníky už vysadili Martinice na okno. Místodržící se zachytil rámu a vzpírá se. Tlučou ho do rukou pažbami bambitek, dokud se zoufalým výkřikem nezmizí pod oknem.

Bohatýr Thurn má co dělat se Slavatou, který ze všech sil klade odpor, tím zuřivější, čím nezadržitelněji se blíží světlý obdélník okna. Rozpíná paže a toporně roztahuje nohy, aby nemohl otvorem proklouznout. Smiřický a několik dalších mužů přiskočí Thurnovi na pomoc a společně protlačí zuřivě se vzpouzejícího Slavatu oknem.

V tom okamžiku se odkudsi z kouta kanceláře s poskládaným nábytkem ozve kňouravý nářek:

„Ale tohle... to je bezpráví, páni stavové... To je povstání... vzpoura!“

Pod odsunutým stolem se krčí hubená postavička kancelářského písaře Filipa Fabricia. S tím mají snadnou práci, Colona z Felsu ho prohodí otevřeným oknem jako dětskou hračku.

A náhle jsou všechna tři okna dokořán a v nich se tísni rameno na rameni. Prsty ukazují do hlubokého hradního příkopu, z něhož potácivě vstávají oba místodržící, a za nimi leze po čtyřech jakési stvoření, v němž teprve po chvíli poznávají písaře Fabricia.

Vzápětí k nim přibíhá několik lidí, pomáhá jim na nohy a odvádí je z místa, které jim díky prudce svažitému terénu zachránilo život. Po dopadu se patrně setrvačností kutáleli ze svahu do hradního příkopu, a tím byl jejich dopad značně zmírněn.

„Střelte po nich!“

„Střelte po nich, u všech čertů! Jinak nám ti darebáci utečou!“

Z oken se vysunou ruce s bambitkami, třeskne několik výstřelů, avšak žádný z nich nezasáhne cíl. Defenestrování muži se svými pomocníky se nezadržitelně vzdalují, už se blíží k brance hradební zdi, vedoucí do sousedního paláce. Než stačí nahoře v okně znovu nabít bambitky, mizí už z dostřelu.

Jindřich Matyáš Thurn však přesto necítí zklamání. Nešlo přece o pouhé zabíjení, nýbrž o spravedlivou vzpouru proti křivdám, páchaným Habsburky a jejich dvorskými úředníky. Ano, šlo o vzpouru. O povstání.

* * *

Čeští stavové se začali připravovat na ozbrojené střetnutí. Den po defenestraci obnovili vládu třiceti direktorů, po deseti zástupcích z každého stavu, kteří převzali vedení země. Předsedou direktoria byl Václav Vilém z Roupova. Vůdcové radikálního křídla opozice Jindřich Matyáš z Thurnu a Linhart Colona z Felsu převzali vrchní velení v armádě, Thurn jako generálajtnant, Colona jako polní maršálek.

Byla vyhlášena mobilizace zemské hotovosti. Direktorium bylo bez prostředků, přistoupilo proto ke konfiskaci majetku nepřátel. Byl to svrchovaně odvážný krok, jímž se stavové vydávali do osobního nebezpečí. Moc byla dosud v rukou katolických úředníků, ti se však polekali radikálního postupu českých stavů a neodvažovali se proti nim zasáhnout.

A tak se události bleskově vyvíjely podle představ povstalců. Jezuité byli vypovězeni ze země, jejich statky byly zabaveny. Byly vypsány daně, kontribuce, půjčky, naturál-

ní daně v obilí a potravinách. Praha se změnila ve vojenské ležení.

Do jižních Čech vyslali čeští stavové první pluky, které měly zachytit případný vpád z Rakous. Všechno nasvědčovalo tomu, že se Čechy od mocnářství odtrhly, přestože oficiálně nebyla odluka ještě vyhlášena. Slezané a Lužičané se připojili k českým vzbouřencům.

Stavovské povstání vyvolalo ve Vídni zděšení. Matyáš si nevěděl rady, jeho nástupce Ferdinand Štýrský naléhal, aby proti vzbouřencům bylo použito co nejtvrděších prostředků. Nevyléčitelně nemocný Matyáš téměř nevstával z lože, pakostnice mu ochromila údy, neměl už sílu vládnout a podrobil se Ferdinandovu nátlaku, ačkoliv sám by dal přednost vyjednávání.

K potlačení českého povstání vyslali Habsburkové dva sbory, Buquoyův a Dampierrův. Buquoy obsadil Budějovice a Krumlov, avšak velitelé českých stavovských vojsk Thurn a Hohenlohe první ofenzivu zastavili a přinutili císařské k ústupu. Buquoy byl u Lomnice nad Lužnicí poražen, Dampierre zase u Nových Hradů zahrán na ústup. Zahájení českých vojenských operací vypadalo slibně.

* * *

Začátkem června roku 1619 se Jindřich Matyáš Thurn v čele svých jízdních a pěších oddílů dostal až před Vídeň. Matyáš byl už mrtev, na trůn dosedl Ferdinand II. A před branami císařské rezidence stál generállajtnant Thurn s vlastním vojskem, pevně odhodlán jednou provždy zúctovat s nenáviděným Habsburkem.

Nebylo mu však dopřáno dostát vznešenému odhodlání, v Praze se chystalo zasedání generálního sněmu České ko-

runy, a protože se na sněmu mělo jednat hlavně o válce, nemohl na něm velitel českých vojsk chybět.

Když Thurn dorazil do Prahy, bylo už jednání v plném proudu. Jeho předmětem byla především válka, ta byla ze všeho nejnaléhavější. Museli se poradit, jak posílit vojsko novými pluky, kde sehnat peníze na výzbroj a na žold. Bylo rozhodnuto, aby než dojde očekávaná pomoc ze zahraničí, vycvičila každá vrchnost v zacházení se zbraní své poddané.

Proti tomu se rázně ohradil generállajtnant Jindřich Matyáš Thurn.

„Jádrem armády je a vždycky zůstane voják z povolání, placený žoldněř.“

„Jenomže stavovská pokladna má své dno,“ namítali stavové.

„A nově vypisovanými válečnými dávkami se zaplňuje po čertech liknavě.“

„Vycvičit poddané ve zbraní samozřejmě neznamená svěřit sedlákům muškety a meče do trvalého držení,“ snažili se Thurnovi vysvětlit. „Zbraně zůstanou i nadále ve zbrojnicích vrchnosti a poddaným budou vydávány jedině na dobu jejich výcviku.“

Proti tomu Thurn neměl námitky. Zvedl ruku i pro novou ústavu, již se Česká koruna měnila v konfederaci rovnoprávných zemí s volitelným panovníkem a se zaručenou náboženskou tolerancí v duchu litery Majestátu Rudolfa II. Toto rozhodnutí považovala většina sněmovníků za jediné spravedlivé, Morava a Slezsko se nadále nebudou cítit ostrčenými, jak dosud ústy Karla staršího ze Žerotína prohlašovaly: Češi zůstávají vždycky hlavou, zatímco Morava ocasem království.

* * *

Za života císaře a českého krále Matyáše se ani nejradikálnější stavové neodhodlali nastolit nového panovníka. Po Matyášově smrti se jeho nástupcem na českém trůnu stal Ferdinand Štýrský jako císař Ferdinand II., schválený stavovským sněmem už roku 1617. Na generálním sněmu Koruny české však už byl tento horlivý katolík pro české stavy nepřijatelný.

„Nechceme na českém trůnu toho papežence!“

„Jeho volba před dvěma lety byl podvod. Ve skutečnosti šlo o předem dohodnuté jmenování, to přece všichni víme.“

„O jmenování proti naší vůli!“ prohlašovali účastníci generálního sněmu Koruny české, a za tím byli odhodláni pevně stát.

4

K vyvrcholení jednání generálního sněmu Koruny české došlo 19. srpna roku 1619, kdy stavové Českého království prohlásili Ferdinanda II. Habsburského za sesazeného. Týden nato přikročili k volbě nového panovníka. Kandidáti byli tři, nejvíce nadějí na zvolení však měl falcký kurfiřt Fridrich V., spojenec povstalců.

Pražských obyvatel se v den volby zmocnilo neobyčejné vzrušení. Řemeslníci zavřeli své dílny, kupci krámy, učitelé nechali žáky odejít domů, mistři koleje zase propustili posluchače, většina úředníků nepřišla do kanceláře. Lidé se houfně hrnuli na Hrad.

Katolíci byli hluboce zarmoucení, že dědicem trůnu svatého Václava se má stát nekatolík.

„Kandidát na královskou korunu Fridrich Falcký je kalvinista,“ naříkali.

„Saský vévoda Jan Jiří zase luterán.“

„Ještě kandiduje savojský vévoda Karel Emmanuel.“

„Před tím nás Pánbůh chraň, ten je samá vojna.“

Z volby, jak se všeobecně očekávalo, vyšel vítězně falcký kurfiřt Fridrich V. Další dva kandidáti získali pouze zanedbatelný počet hlasů. V poledne už pětadvacet dělových výstřelů oznamovalo *urbi et orbi*, že nový český král byl zvolen.

V ulicích plných Pražanů se rokovalo o změnách, které České království čekají. Hospody a herberky byly přecpány, všude se připíjelo na zdraví nového českého krále. Lidé si o něm vymýšleli historky plné obdivu a prisuzovali mu nevšední moudrost a důvtip, přestože mu bylo teprve třiadvacet let.

„Jeho manželka je dcera anglického krále, nejmocnějšího vladaře na světě.“

„Ten se o zeti postará, bude-li třeba.“

„Pomůže nám co nejdřív ukončit vojnu, která už napáchala tolik zla a svízeli.“

„Do měsíce bude klid, za to vám, sousedé, ručím. Anglický král pošle do Čech tolik vojska a střelného prachu, že Buquoy nebude mít ani čas vzít do zaječích,“

Lidé jásali a na potkání se objímali, nikdo už nepochyboval o šťastné budoucnosti českého národa.

* * *

Ani stavové nešetřili chválou.

„Osoba Fridricha Falckého má pro České království hned několik výhod,“ prohlašoval na zasedání generálního sněmu Jindřich Matyáš Thurn. „Fridrich je jednak předsedou Unie německých protestantských knížat, to znamená předpokládaných spojenců, jednak je zetěm anglického krále Jakuba I., pa-

novníka bohatého a mocného, jehož protestantská země se už dávno vymanila z poslušnosti římského papeže.“

Většina sněmovníků s ním souhlasila.

„Touto volbou bude česká válka finančně zabezpečena a spojenecky zajištěna.“

„Uvědomte si, pánové,“ znovu se ujal slova Thurn, „že se stavovské vojsko vlastními silami dokázalo vypořádat s Dampierrem a Buquoyem. Přivedl jsem česká vojska až před Vídeň, ale dokončení toho velkorysého podniku ztroskotalo jen a jen na nedostatku peněz. Teď když budou peníze, tak o muže a o zbraně už starost nemám.“

* * *

Fridrich Falcký byl jedním z prvních zahraničních politiků, na něž se čeští stavové se svými politickými záměry obrátili. Mladý kurfiřt se k českému odboji od samého počátku stavěl vstřícně a slíbil stavům všestrannou podporu, takže v Evropě byl už tehdy považován za spojence Čechů. Pro české stavovské povstání usilovně sháněl pomoc v protestantském prostředí a prozíravým jednáním získal od savojského vévody Karla Emmanuela dva tisíce mužů pod velením zkušeného válečníka, generála Petra Arnošta z Mansfeldu.

Čeští stavové si Fridricha cenili i jako politika s rozsáhlými diplomatickými styky v celé Evropě. O bohatství jeho držav však měli přemrštěné představy, stejně jako o jeho příbuzenských svazcích. Byl pro ně nejen zetěm anglického krále Jakuba I., ale přes svou ženu byl spřízněn i s dánským královským rodem a jeho strýcem byl čelný představitel nizozemské politiky, princ Mořic Oranžský, bratr jeho matky. Od nich všech si čeští stavové slibovali pomoc, avšak především spo-

léhali na anglického krále. A právě v tom se dopustili osudového omylu.

* * *

Pro třidvacetiletého falckého kurfiřta nebylo rozhodnutí, zda přijmout či nepřijmout českou korunu, vůbec snadné. Dost dlouho váhal, nakonec ale nabídku povstaleckých stavů přijal. Vedle kalvínské nenávisti k Habsburkům a přesvědčení o historické úloze wittelsbašského rodu uspíšily jeho rozhodnutí i kladné postoje falckých rádců a diplomatů. Hlavní roli však sehrála ctižádostivost jeho manželky Alžběty.

Nepostrádal ji ani sám Fridrich, avšak jeho tchán, anglický král Jakub I. ho zapřísahal, aby se nepouštěl do tak riskantního dobrodružství a nabízený danažský dar odmítl.

Nevyšpytatelní Češi se vzbouřili proti svému zákonitému králi, napsal zeti. Jestliže tak učinili jednou, mohou se kdykoliv vzbouřit znovu.

Přestože král Jakub I. Fridrichovo politické dobrodružství ostře odmítal, vzbudil budoucí osud jeho dcery v Anglii značné sympatie. Bylo dokonce uspořádáno několik peněžních sbírek, z nichž jedna byla určena pro vojsko na osobní ochranu Alžběty Falcké, další na obranu Falce. Do Čech potom dorazil vojenský sbor v počtu dva a půl tisíce mužů a peněžní hotovost. Ze strany královské dcery Alžběty Falcké se českému stavovskému povstání dostalo ještě jednoho příspěvku, části věna její matky, kterou poskytl dánský král, Alžbětin strýc.

Pro Fridrichovu ctižádostivost byla nabídka české koruny i výzvou, aby dokázal, že je skutečně oním rozhodným a významným vůdcem protestantů, za něhož se považoval a za jakého ho pokládalo veřejné mínění. Byl přesvědčen, že kdyby

českou volbu nepřijal, stane se z něho nejvíce nenáviděný kníže v protestantské Unii.

Fridrichova manželka Alžběta byla vyhlídkou na panovnický trůn okouzlena, nemohla se už dočkat, až vymění knížecí diadém za královskou korunu. Královská dcera, vnučka Marie Stuartovny a kmotřenka královny Alžběty Anglické, si bezesporu zaslouží být královnou!

„České království je nejen zemí vzdělanců, nýbrž i protestantů, kteří si své vyznání uhájili se zbraní v ruce,“ přesvědčovala manžela.

* * *

Počátkem října roku 1619 se Fridrich Falcký s chotí Alžbětou a prvorozeným synem Jindřichem Fridrichem, tehdy pětiletým, vydali z Heidelbergu přes hornofalcký Amberg do Prahy. U Fridrichovy matky v Ambergu nechali obě mladší děti, tříletého Karla Ludvíka a ani ne dvouletou Alžbětu.

„Není možné vystavovat takové drobečky nebezpečí v neznámé divoké zemi,“ soudila jejich babička Luisa Juliana z Nassau. Nebyla ještě stará, bylo jí něco málo přes čtyřicet a ochotně se přizivila na mateřských starostech plodné snachy.

Čeští stavové vyslali královským manželům naproti delegaci, vedenou hlavou direktorské vlády Václavem Vilémem z Roupova. Setkali se ve falckém Waldsasenu. Po uvítacích formalitách Václav Vilém z Roupova francouzsky poděkoval Alžbětě, že se k volbě Čechů postavila příznivě a že svého chotě k přijetí české koruny povzbuzovala.

„Vážení pánové,“ odpověděla Alžběta na poděkování rovněž francouzsky, „co jsem učinila, učinila jsem ráda pro naše náboženství. Očekávám, že budeme s chotěm pro vaši zemi

požehnáním, a předem vám slibuji svou přízeň a náklonnost.“ Čeští delegáti byli svou budoucí královnou nadšeni. Dcera anglického krále Jakuba I. a dánské princezny Anny je nejen neo- byčejně krásná, ale i mimořádně vzdělaná, moudrá a laskavá.

* * *

Na západní hranici k Chebu vyjely falckému dvoru vstříc delegace všech korunních zemí. Vojenské části velel hrabě Šlik, doprovázený synem generálaajtnanta Thurna Františkem Bernardem.

Jeho otec Jindřich Matyáš Thurn stál ve čtvrtek 31. října roku 1619 spolu s třiceti direktory na bělohorské pláni před Královskou oborou, aby uvítal nového krále, kterého si čeští stavové svobodně zvolili, jak stanoví stará práva. Za nimi se vlnil zástup stavovských delegátů všech zemí České koruny, husté vojenské šiky, stovky šlechticů a měšťanů i zvědaví Pražané.

Když čelo falckého dvora, čítajícího na šest set osob, dorazilo na Bílou horu, vystoupil král z vozu a s obnaženou hlavou kráčel k direktorům. Propukl jásot, všichni rychle strhli z hlavy klobouky. Král šel od jednoho direktora k druhému a každému z nich potřásl pravicí. To bylo uznání zákonné vlády.

„Vivat Fridericus rex!“

„Vivat!“

Mezitím dorazily vozy s královnou a další kočár s prvorozeným princem. Do zvuku koňských kopyt se nepřestává ozývat hřímavé provolávání:

„Vivat Fridericus rex!“

„Vivat! Vivat!“

Jásot davů nebere konce, Pražané přece vítají svého krále, svého protestantského krále.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.